

EL MODEL DE LENGUA EN INTERNET

Juli MARTÍNEZ-AMORÓS
Secretariat de Promoció del Valencià (UA)

0. INTRODUCCIÓ

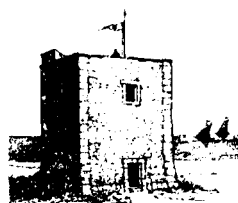
La consolidació d'Internet com un dels mitjans de comunicació bàsics d'hores d'ara i, indiscutiblement, com el de més projecció, ha donat peu a una gran producció informativa que utilitza com a llengua vehicular el valencià.

Contràriament al que sol passar en molts altres àmbits (mitjans de comunicació tradicionals, producció administrativa, parlaments públics, material publicitari, etc. —en definitiva, qualsevol mena de producte lingüístic—), l'ús del valencià en Internet sembla no estar subjecte a tants prejudicis, de manera que la seua presència real assoleix un pes important.

Per a explicar aquest fet, cal que parem atenció a algunes de les característiques fonamentals que adornen aquest mitjà:

- **Llibertat d'expressió**, que es cristal·litza tant en els continguts com en les formes. Sembla que usar-hi el valencià no està tan *sancionat* com ho pot estar en altres àmbits.
- **Abast**. El caràcter universal d'Internet justifica qualsevol tipus de codi comunicatiu, atesa l'enorme diversitat d'usuaris.
- **No-fixació formal**. A diferència d'altres productes lingüístics (com ara textos juridicoadministratius, periodístics, publicitaris, etc.), Internet no exigeix una estructura formal determinada.
- **Immediatesa**, tant en l'emissió del missatge com, sobretot, en la recepció. Internet permet combinar aquesta qualitat amb les pròpies de qualsevol producte visiu estable. És a dir, des d'aquest punt de vista, reuneix les característiques del text oral i l'escrit.

Tots aquests trets afavoreixen que, sovint, les emissions lingüístiques del canal electrònic siguem absolutament personals i que, per tant, no obeïsquen criteris formals i de contingut més enllà dels que impose el mateix emissor.

Tot i això, quan parlem dels textos lingüístics produïts en l'àmbit d'Internet, hem de fer, si més no, una distinció inicial quant a la forma:

- D'una banda, els textos immediats i no permanents, que reflecteixen quasi exactament el procés de la parla. Aquests textos són propis dels xats i dels programes de missatges instantanis, i comparteixen bona part de les seues característiques lingüístiques amb els missatges de mòbil.
- De l'altra, els textos que adquireixen rang d'escrits estables, que poden o no haver passat pels processos de reelaboració propis dels textos escrits. Aquests textos són els habituals de les pàgines web, si n'exceptuem tots els que inicialment han tingut una altra concepció (una notícia periodística, una conferència, un reglament, una convocatòria, etc.) i després han sigut *penjats* en la *xarxa*.

Dels primers, cal destacar que suposen una autèntica revolució lingüística, de conseqüències encara imprevisibles, i que es caracteritzen fonamentalment pels trets següents:

- Escurçament de mots: *tb* (també), *dma* (demà), *dl* (dilluns), *q* (que), *qn* (quan), etc.
- Utilització de símbols i nombres amb valor fonemàtic: *xq* (perquè), *no+* (només), *7mana* (setmana), *b7s* (besets), etc.
- Aglutinació de morfemes al voltant del nucli: *pensatho* (pensa-t'ho), *dlhome* (de l'home), etc.
- Reducció de dígrafs: *kin* (quin), *peya* (penya), *pasar* (passar), *msg* (missatge).

No obstant això, en aquesta nota no ens plantegem fer una anàlisi d'aquesta mena de textos, sinó que, en canvi, ens centrarem en el model lingüístic del valencià dels productes visius estables.

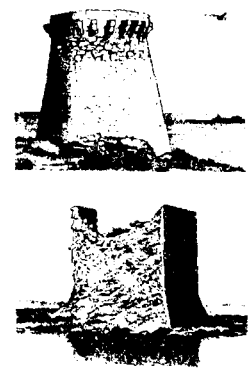
1. ELS ESTÀNDARDS ORIENTAL I OCCIDENTAL.

EL SECESSIONISME

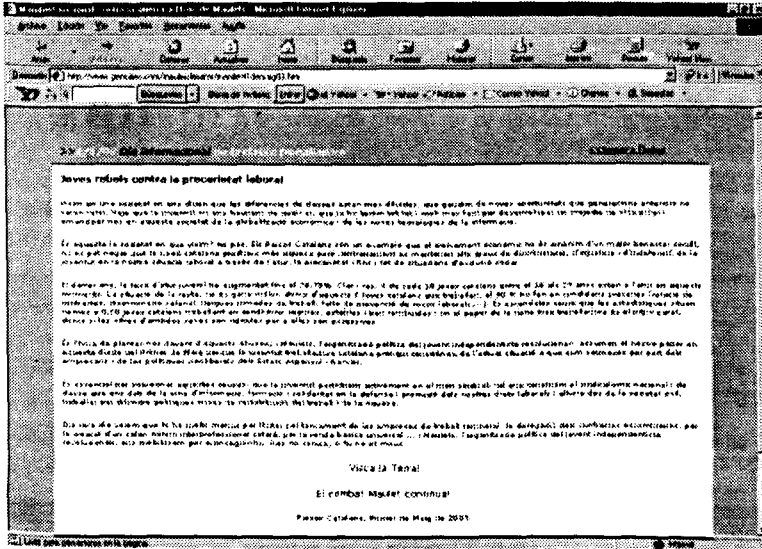
El propòsit d'aquesta nota és analitzar el model lingüístic de les pàgines web fetes en valencià des del País Valencià. D'entrada, cal destacar que l'especial situació del valencià, amb una normativització tardana (principis del segle xx) i un conflicte continu, alimentat gratuïtament des de la política, dibuixa una situació complexa, caracteritzada per bona cosa de variants formals.

Així, i a grans trets, podem observar els models lingüístics següents:

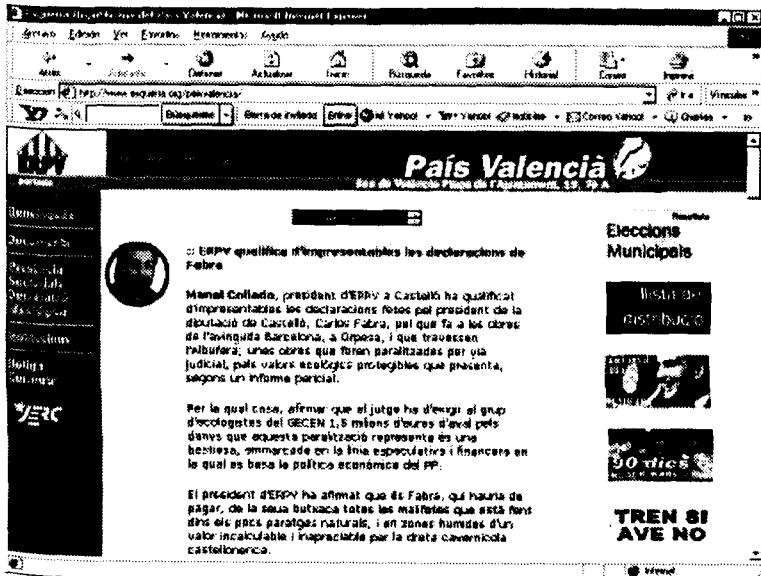
1. Oriental. No és massa habitual, però sí que apareix, especialment en webs d'entitats d'ideologia pancatalanista.
2. Occidental *panestàndard*. N'hi ha bastants pàgines, sense una definició ideològica clara. Es caracteritza per emprar deixos propis de l'oriental (accentuació, demostratius plens, incoatius amb *e*, etc.) i altres de l'occidental (morfologia verbal, possessius, etc.).

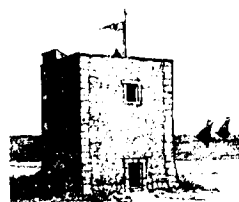
- 3. Occidental *tercera via*. Probablement és el model més habitual. Es caracteritza per acostar la normativa –sempre sense trair-la– a les formes més valencianes (accentuació, demostratius simples, incoatius amb *i*, etc.). Entre aquest model i el segon hi ha una gran permeabilitat.
- 4. Secessionista (normes del Puig). Tampoc no és un model massa habitual. Com el model 1, és emprat fonamentalment en webs d'entitats marcades ideològicament.

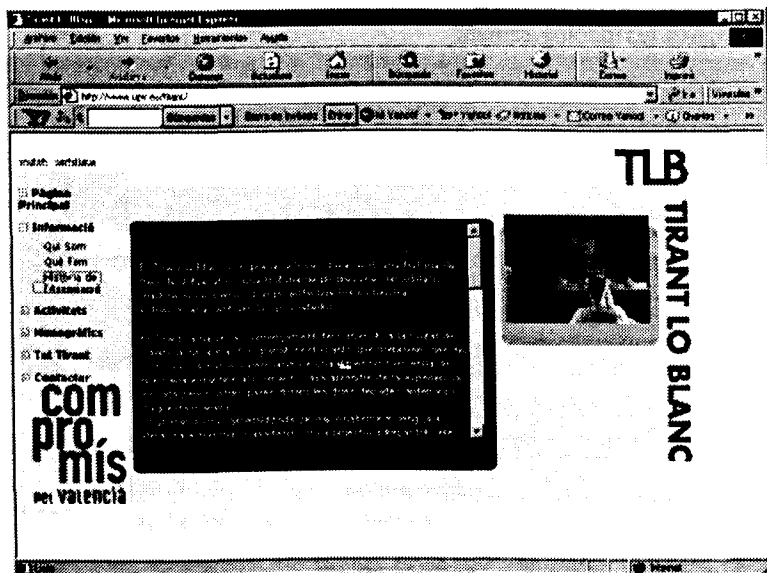
Model 1 <http://www.geocities.com/mauletslasafor>

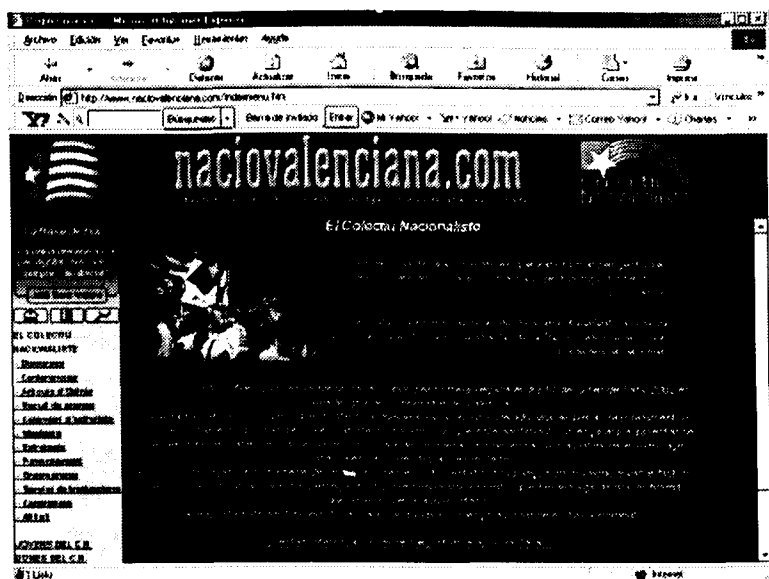
Model 2 <http://www.esquerra.org/paisvalencia/>

A continuació, doncs, farem una breu anàlisi, dividida per nivells lingüístics, de les característiques que diferencien els quatre models. En realitat, el que farem serà repassar, a títol d'inventari, les divergències conegudes entre els estàndards oriental i occidental i, també, entre la normativa fabriana i les normes del Puig.

Model 3 <http://www.upy.es/tirant/>

Model 4 <http://www.naciovalenciana.com>

1.1 ANÀLISI LINGÜÍSTICA

1.1.1 Nivell gràfic

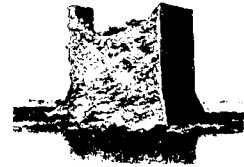
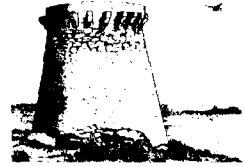
- a) Model 4. Ús del dígraf *ch* [tʃ] per a diferenciar de *x* [ʃ]: *China* / *Xixona*.
- b) Model 4. Ús de la grafia *y* [j] fora del dígraf *ny*.
- c) Model 4. Absència d'accentuació general, fora de mots aguts acabats en *a* i algun cas més.¹

1.1.2 Nivell fonètic

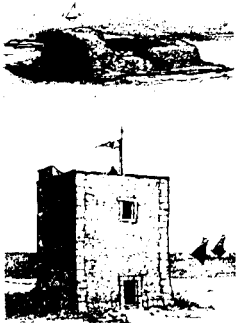
- d) Models 1 i 2. Accentuació oberta de *ee* agudes, d'alguns infinitius i formes verbals: *cafè*, *pretès*, *depèn*, *vèncer*, etc. Tot i que incloem aquest tret en el nivell fonètic, realment no es tracta més que d'una convenció gràfica, per tal com en valencià aquestes vocals són pronunciades tancades. Aquesta convenció és una extensió de la que fa escriure en qualsevol variant *què*, *perquè* o *València*, malgrat la pronúncia tancada en occidental.
- e) Model 3. Accentuació tancada de *ee* agudes, d'alguns infinitius i formes verbals: *café*, *pretés*, *depén*, *véncer*, etc. Aquesta opció reflecteix la pronúncia general del valencià.
- f) Model 1 i 2. Utilització del dígraf *tll* [λλ] o [λ:] per a mots com *motlle*, *ametlla*, etc. Aquesta és la pronúncia pròpia de l'oriental.
- g) Model 3. Utilització del dígraf *tl* [ll] o [l:] per a aquests mots, com és propi de l'occidental.
- h) Model 4. Utilització de *l* en comptes de *tl* o *l·l*, opció pròxima a la pronúncia típica en valencià de mots com *novel·la*, però que en desatén l'etimologia.
- i) Model 4. Presència d'ètims evolucionats en cultismes o semicultismes, com ara *jovenil* < *jove*.

1.1.3 Nivell morfosintàctic

- j) Model 1. Ús dels possessius propis de l'oriental: *meva*, *teves*, etc.
- k) Model 2, 3 i 4. Ús dels possessius propis de l'occidental: *meua*, *teues*, etc.
- l) Model 1 i 2. Demonstratius plens: *aquest*, *aquella*, etc. Tendència a reduir la gradació dística a dos graus (proximitat i llunyania).
- m) Model 3 i 4. Demonstratius simples: *este* (o *est*), *eixa*, etc. Manteniment de la triple gradació dística.
- n) Model 1. Morfologia verbal oriental: *digui*, *constitueixi*, *parteix*, etc.
- o) Model 2. Morfologia verbal occidental, amb incoatiu en *e*: *diga*, *constituesca*, *parteix*, etc.

¹ A l'excessiu grau de variabilitat del model lingüístic del valencià, cal afegir-hi les últimes propostes dins les postures secessionistes, que defensen la incorporació dels accents a les normes del Puig.

- p) Model 3. Morfologia verbal occidental, amb incoatius en *i*: *diga*, *constituïska*, *partix*, etc. També és molt habitual en aquest model el sistema incoatiu híbrid, el més consagrat per l'ús des de l'Estatut d'Autonomia del País Valencià (1983): la persona d'indicatiu i tot el subjuntiu en *i* (*partisc*, *partisca*, etc.) i la resta de formes de l'indicatiu en *e* (*parteixes*, *parteixen*, etc.).
- q) Models 1 i 2. Ús dels infinitius *tenir*, *venir*, *veure* i compostos.
- r) Models 3 i 4. Ús dels infinitius *tindre*, *vindre* (procedents de les formes del futur *tindrè*, *vindrè* en aplicar sobre aquestes formes la descomposició analògica *infinitiu + desinències*), *vore* i compostos.
- s) Models 1 i 2. Ús del pronom feble *us* en posició proclítica.
- t) Model 3. Ús del pronom feble *vos* en posició proclítica, alternant amb *us*.
- u) Model 4. Ús dels pronoms febles *nos* i *vos* en posició proclítica.

1.1.4 Nivell lèxic

- v) En realitat, les diferències que podem trobar en aquest nivell lingüístic són les mateixes que en qualsevol altre àmbit comunicatiu. En aquest sentit, Internet no aporta cap novetat en la distinció dels geosinònims *noi/xiquet*, *mirall/espill*, *sortir/eixir*, etc. Si de cas, podem fer esment de la capacitat d'Internet a l'hora d'estendre les variants lèxiques dels diversos dialectes, de manera que hi podem arregar unes possibilitats semblants a les de la llengua literària a l'hora de fixar aquestes formes i de donar-les a conèixer arreu del domini.

1.2 CORPUS DE TEXTOS

Tot seguit, oferim un conjunt de pàgines web classificades d'acord amb els quatre models lingüístics que hem analitzat.

Model 1

<http://www.llibertat.com>

<http://www.paisoscatalans.org>

http://www.geocities.com/Karles_Marx/

<http://www.geocities.com/mauletslasafor/>

Models 2 i 3²

<http://www.ua.es/spy/>

<http://www.ua.es/dfa/iecbv/catala/index-cat.htm>

<http://www.vilaweb.com>

http://www.geocities.com/el_tirant/

<http://www.acpv.net/>

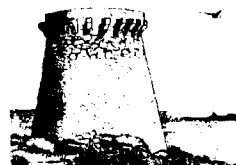
<http://www.valencianisme.com/>

² Unim aquests dos models perquè en la majoria dels casos els textos combinen trets d'un model amb trets de l'altre. Així, per exemple, la pàgina <http://www.ua.es/spv> utilitza el model 2, excepte en l'ús dels incoatius, que segueix el model 3.

<http://www.fev.org/>
<http://www.intersindical.org>

Model 4

<http://www.naciovalenciana.com>
<http://www.elpalleter.com>
<http://www.cjav.org/index1.htm>
<http://mossarabia.lavila.net/>

2. LA DUALITAT ENTRE CORRECCIÓ I COMUNICACIÓ

2.1 QÜESTIONS PRÈVIES

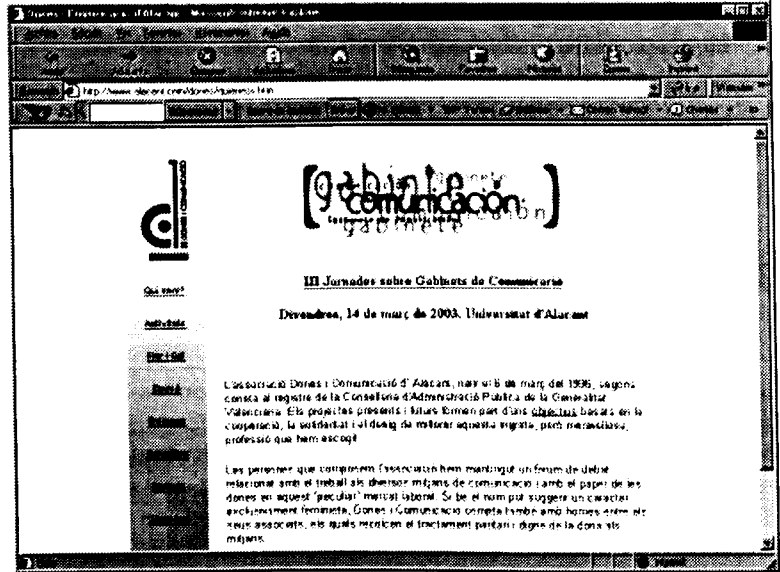
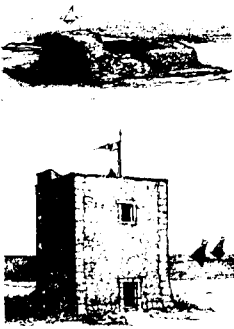
Com ben bé podem imaginar davant d'aquest batibull de possibilitats lingüístiques, aspirar a la fixació d'un únic model sembla, si més no, complicat, i, a més a més, ens atrevirem a dir que innecessari. De tots és coneguda la situació de desús i arraconament que pateix el valencià escrit en la vida diària, molt sovint relegat a títols de publicacions o a capçaleres de documents, i tantes altres voltes ni a això. En canvi, en Internet, la presència del valencià és relativament abundant (probablement podríem comparar aquesta situació amb la de la literatura en valencià), la qual cosa ens fa pensar en una certa *bona salut* de la nostra llengua pel que fa a la incorporació al món de les noves tecnologies.

2.2 Per què el valencià és usat en Internet?

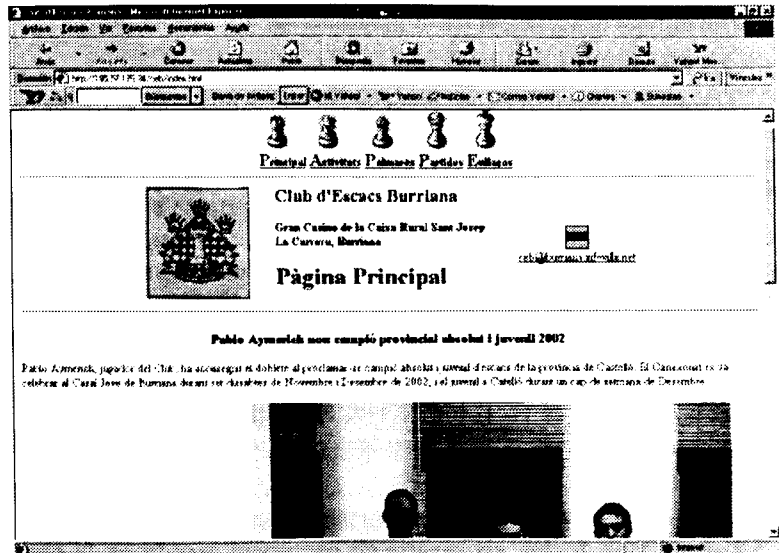
Davant d'això, ens hem de preguntar per què es dona aquesta situació. És a dir, per què el valencià és llengua d'ús en Internet? Per què ho és molt més que en altres àmbits comunicatius?

La resposta, probablement, no és unívoca, sinó que s'hi combinen diverses raons que coadjuven a explicar per què el valencià té més presència en Internet. Tractarem d'enumerar-ne algunes, les que considerem més importants:

- La consciència de fer un **producte personal**, tal com si es tractara d'una comunicació oral informal.
- L'assumpció d'un **receptor divers**, entre el qual hi ha receptors individuals interessats en el missatge i que comparteixen o accepten el codi.
- La **no-necessitat de conèixer un model ortogràfic** amb profunditat, al qual, molt sovint, els usuaris no han pogut accedir en la seua educació.
- El cert **anonimat** d'aquests productes, que evita en bona mesura la responsabilitat de l'autor davant hipotètics errors.
- Les **possibilitats comunicatives** d'Internet com a altaveu del missatge, per tal com, molt sovint, en altres mitjans és vedat o restringit l'ús del valencià.

<http://www.alacant.com/dones/quienesy.htm>

<http://195.57.176.34/ceb/index.html>

A aquests motius, molt probablement se'n podrien afegir més. No obstant això, bona part els podríem resumir en un concepte: **la superació de molts dels prejudicis lingüístics que atenallen l'emissor en altres àmbits comunicatius.** És a dir, en Internet es minimitzen excuses –sin-ceres però insuficients– tan habituals en altres escenes com ara «no

parle en valencià perquè no ho faig bé», «no utilitze el valencià perquè no vull maltractar-lo ortogràficament» o «algunes coses no les sé dir i me'n passe al castellà», etc. Les raons a què al·ludíem adés, juntament amb els recursos lingüístics que ofereix la *xarxa* (traductors, diccionaris en línia, etc.), redueixen sensiblement aquestes *coartades* i ajuden l'emissor donant-li més seguretat.

2.3 Correcció i comunicació: dos conceptes antitètics?

Són precisament totes aquestes raons les que expliquen que en Internet la pulcritud ortogràfica no haja esdevingut una dèria per als usuaris. Això no vol dir que qualsevol emissor que empre el valencià es despreocupe del canemàs ortogràfic, sinó que aquesta preocupació formal no assoleix més importància que el contingut del missatge i, així, no sol implicar un canvi en el codi lingüístic del missatge.

Per tot això, la correcció lingüística cedeix importància davant l'afany comunicatiu, el veritable dinamitzador de la llengua en Internet. Les faltes d'ortografia, doncs, són en tot cas un aspecte absolutament menor davant l'objectiu bàsic de tot enunciat lingüístic: aconseguir la comunicació. Així, l'ortografia esdevé un element secundari que no s'oposa a l'ús del valencià.

3. CONCLUSIONS

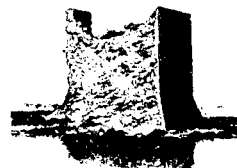
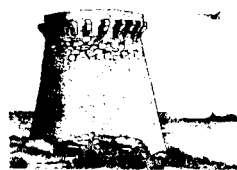
Al principi d'aquesta nota, ens hem plantejat analitzar el model lingüístic de les pàgines fetes en valencià al País Valencià des de dos punts de vista:

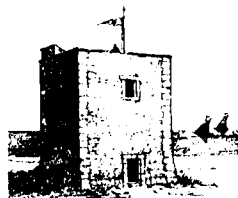
- El model lingüístic de referència: oriental, occidental i secessionista.
- La correcció ortogràfica com a limitació per a la comunicació.

Pel que fa al primer punt, després de la nostra anàlisi, podem concloure que hi distingim fins a quatre models diferents, no impermeables, ja que hi ha característiques que comparteixen uns models amb altres. Els tres primers models (que hem anomenat oriental, occidental panestàndard i occidental tercera via) es regeixen per la normativa fabriana i de l'IEC, consagrada per l'ús i pel sistema educatiu. En canvi, el model 4 (secessionista) segueix les normes del Puig.

La plasmació d'aquests models en Internet, però, no implica unes divergències més enllà que les que trobem en qualsevol altre àmbit comunicatiu. En tot cas, podem fer una lectura moderadament optimista de la quantitat considerable (en nombres relatius) de webs fetes en els diversos models lingüístics del valencià.

Quant a la possibilitat que la diversitat de models implique un conflicte de referents –i esdevinga una continuació virtual de la «Batalla de València» que acabe confonent els usuaris–, ens inclinem a pensar que no té per què ser així, per tal com l'objectiu fonamental de l'emissor sol

ser aconseguir la comunicació i no teoritzar sobre el model referencial. Òbviament, d'aquesta reflexió hem d'excloure totes les webs que reflecteixen la seua ideologia a través del model lingüístic que han triat.

Pel que fa al segon punt, i molt lligat al que acabem de dir, la producció textual feta en valencià en Internet està orientada sobretot cap a la comunicació de continguts. Això —que podria semblar una obvietat—, malauradament no ho és, per tal com el valencià ha sigut usat molt sovint en produccions de caràcter metalingüístic, poc interessants des d'òptiques diferents a la filologia o la política. D'aquesta manera, però, l'afany comunicatiu esdevé una de les bases de la relativa bona salut del valencià en la xarxa, ja que la correcció no és més que un mer aspecte formal que no interfereix en l'objectiu comunicatiu —en aquest sentit, el valencià aconsegueix equiparar-se a altres llengües, com el castellà.

Comptat i debatut, tal volta puguem afirmar que, finalment, Internet ens ha ajudat als valencians a relativitzar aquell aforisme fusterià que resava: «És la conclusió a què he arribat: només hi ha un "peccat mortal", i són les faltes d'ortografia». I sí, si se'ns permet de dir-ho, ja anava sent-ne l'hora.